

Dag Daniš: 7 dní v kocke

- CZ24 News | 9. října 2021

1. Orbánove fondy

Po rokoch prímeria sa Orbánova vláda vracia k svojej starej konfliktnej podstate: k plánom na maďarskú expanziu a rekonštrukciu „Veľkého Maďarska“. Maďarská vláda zriaďuje kapitálový fond na skupovanie pôdy v susedných krajinách. Pre začiatok má byť vo fonde 400 miliónov eur, väčšinu budú tvoriť štátne zdroje.

Orbán sa nijako netají tým, že zámerom je expanzia a dominancia maďarských podnikov v strednej a východnej Európe. Je to napísané priamo v uznesení vlády.

Asi netreba podčiarkovať, že ide o citlivý problém, ktorý slovenská strana nemôže nechať len tak. Žijeme v ére, keď moc a význam štátov upadá. Rozhodujúce slovo a vplyv na spoločnosť majú vlastníci (najmä tí veľkí a dobre organizovaní). Vidíme to v IT a online sektore, v energetike a napokon aj pri pôde. Kto vlastní a platí, ten velí...

Ďalej: v prípade Slovenska nejde len o samotnú pôdu, ale nepriamo o oveľa viac - o zdroje vody. Tie sú práve v oblastiach južného Slovenska, o ktoré má záujem Orbánova vláda. Formálne sú síce vodné zdroje podľa zákona vlastníctvom štátu, v praxi to však funguje inak. Trhovo. Kontroluje a využíva ich aj ten, kto vlastní pozemky.

Orbánov fond je pritom len jedným z nástrojov na expanzívne plány Maďarska. Ďalšími sú krajanský zákon, ktorý ponúka maďarské štátne občianstvo menšinám v susedných krajinách. Alebo Fórum poslancov Karpatskej kotliny. Teda: po budovaní právnych a politických väzieb majú nasledovať aj tie kľúčové - majetkové.

Slovensko zatiaľ reagovalo len mäkkým spôsobom. Korčok so znepokojením požiadal maďarskú vládu, aby plány, ktoré zasahujú do územia a jurisdikcie Slovenska, konzultovala.

Tá odpovedala pozitívne. Áno, budú nás informovať...

Toto však zjavne stačiť nebude. Odpoveď Slovenska by mala byť podobná ako pri tlakoch na dvojité občianstvo. Teda rozhodná a tvrdá.

Samozrejme, skupovanie pôdy v rámci jednotného trhu EÚ je právne v poriadku. Problém však nastáva vtedy, ak sú v hre o domácu pôdu kapitálové fondy cudzieho štátu. Napríklad takého, ktorý mal v minulosti územné požiadavky. A ktorý, povedané slovami Orbána, „uskutočňuje znovuzjednotenie maďarského národa ponad hranice. Lebo budúcnosť nepozná hranice“.

Jedným z riešení by mohol byť zákon na ochranu pôdy a vodných zdrojov. Ten by mohol viazať vlastnícke práva k pôde na trvalý pobyt (ako to urobili Rumuni). A pri väčších korporátnych investíciách by mohol povoľovať len dlhodobý prenájom.

Jednoducho: Orbána treba občas vykázat do príslušných hraníc.

Tie sú pomerne jasné. Tvorí ich Dunaj.

2. Omyly o „kolektívnej imunite“

V Európe (aj na Slovensku) sa naplno rozbieha ďalšia kapitola pandémie. V slovenských nemocniciach je viac ako 700 pacientov s covidom, desiatky z nich sú na jednotke intenzívnej starostlivosti alebo ventilácii.

Aktuálne dáta ukazujú mix dobrých aj zlých správ.

Začneme dobrou správou. Ukazuje sa, že [smrtnosť koronavírusu](#) je slabšia než minulý rok. Zrejme to bude kombináciou dvoch faktorov. Delta variant môže byť o niečo menej nebezpečný ako pôvodný kmene vírusu. A zaberáť zrejme začína aj čiastočná imunizácia (do istej miery sú imunizovaní očkovaní plus tí, čo už prekonali covid).

Zlou správou je, že delta variant je vysoko infekčný a časť infikovaných potrebuje hospitalizáciu. Na Slovensku máme dnes v nemocniciach výrazne viac ľudí s covidom než začiatkom októbra pred rokom (vtedy bolo hospitalizácií trikrát menej).

Medzi správy zo šedej zóny patria tie o efektívite očkovania. Dáta potvrdzujú, že vakcíny poskytujú istý stupeň ochrany pred ťažším priebehom ochorenia. Väčšinu hospitalizovaných tvoria neočkovaní. Lenže - efektívnosť vakcín je slabšia, než sa pôvodne predpokladalo. Takmer 20 percent hospitalizovaných je plne očkovaných. Kapacity infekčných oddelení nemocníc by sa postupne naplňali aj v prípade, ak by boli všetci Európania zaočkovaní (aj keď pomalšie a v menšej miere).

Hlavný problém je v tom, že vakcíny proti covidu - na rozdiel od iných vakcín - nezaručujú ochranu pred infekciou/ochorením a kolektívnu imunitu. Vedci, ktorí začiatkom roka spájali očkovanie s vytvorením kolektívnej imunity a definitívnym ukončením pandémie, sa mýlili.

Už v lete na to upozornil britský vedec Andrew Pollard: pri delta variante je kolektívna imunita založená na masovej vakcinácii nereálna. Platí to aj o krajinách s najvyššou úrovňou očkovania.

Jeho závery potvrdili aj štúdie a nové makroštatistiky zo 68 krajín: infekcia sa šíri [bez ohľadu na rozsah očkovania](#). Podľa dát americkej CDC hospitalizácie rastú aj v skupinách plne zaočkovaných ľudí.

Autori štúdie zdôrazňujú, že vakcíny pomáhajú zmiernovať riziká, no neprinášajú očakávané riešenie. Úloha vakcín v boji s pandemiou by mala byť podľa nich prehodnotená a nanovo preskúmaná.

To isté platí o politike vlád. Navrhujú návrat aj k iným ako farmaceutickým preventívnym opatreniam (hygiena, odstupy, cenovo dostupné testovanie).

Autori štúdiu ukončujú optimisticky: dôležité je naučiť sa žiť s covidom, rovnako sa nám aj po sto rokoch darí žiť s rôznymi sezónnymi mutáciami španielskej chrípky.

3. Súd podržal vyšetrovateľov NAKA

Pred týždňom súd prepustil vyšetrovateľov NAKA z Čurillovho tímu na slobodu.

Toto rozhodnutie bolo očakávané.

O niečo viac prekvapilo jeho zdôvodnenie. Podľa súdu je stíhanie vyšetrovateľov neopodstatnené.

Je to príjemná informácia pre tých, ktorí dôverujú vyšetrovateľom veľkých káuz. A nepríjemná pre tých, ktorí dúfali, že najaktívnejší vyšetrovatelia NAKA ostanú izolovaní za mrežami.

Pre obe strany sporu je tu však jedno cenné poučenie: s väzobným stíhaním treba narábať zdržanlivo. Ak sa to s touto zbraňou preháňa, môže byť použitá proti komukoľvek, kto má tú smolu, že nie je dokonalý, v práci zašiel na hranu – a vytočil nejakého „svedka“.

Budeme vytrvalo pripomínať, že stíhanie podozrení zo zločinov má mať zelenú, no väzba má ostať krajným opatrením pre izoláciu nebezpečných zločincov. Nie manufaktúrou na výrobu priznaní. A následných udaní, ktoré slúžia ako priepustky na slobodu.

4. Pandora Papers

Prehľad zakončíme stručnou zmienkou o úlovkoch Medzinárodného konzorcia investigatívnych novinárov (ICIJ). Investigatívci priniesli rozsiahle zistenia o daňových rajoch, schránkových firmách, zakrytých majetkoch politických lídrov či oligarchov. Prevažne tých z východnej časti Európy a sveta.

Pandora Papers odhalili utajené majetky Babiša na riviére, Putina v Monaku. A desiatok ďalších magnátov z Ruska, Ukrajiny, Ázie, Južnej Ameriky, Afriky...

Na práci ICIJ je pekné, že išla hlboko do finančného pozadia tých, ktorí zneužívali svoju moc. Táto práca je užitočná a jej závery treba vyšetriť.

Čo trochu zaráža, je jednostranné zameranie tímu na lídrov z periférie. Nie na tých z centra diania. V čase pandémie a jej zneužívania na osekávanie slobody v EÚ a Severnej Amerike by nezaškodilo, ak by sa odvážni investigatívci zamerali aj na vplyvné postavy Únie, Spojených štátov, Kanady, na prepojenia západných oligarchov a prominentov na farmaceutický priemysel, na investície a majetkové pozadie IT monopolov... O týchto témach sa toho veľa nedočítame.

Je to škoda.

Ak si dnes niečo zaslúži rozsiahlu medzinárodnú investigatívu a pozornosť, tak sú to miliardové – a skromne zdaňované – majetkové prírastky víťazov pandemickej krízy (Microsoft, Amazon, Google, Merck, Pfizer). A astronomické zdroje globálnej oligarchie.

Nie domce lokálnych populistov.